

MAGYAR MŰVÉSZET
A Magyar Művészeti Akadémia
lapja · XII. évfolyam, 2. szám

HUNGARIAN ART
The Review of the Hungarian
Academy of Arts · 2/2024

2024/2

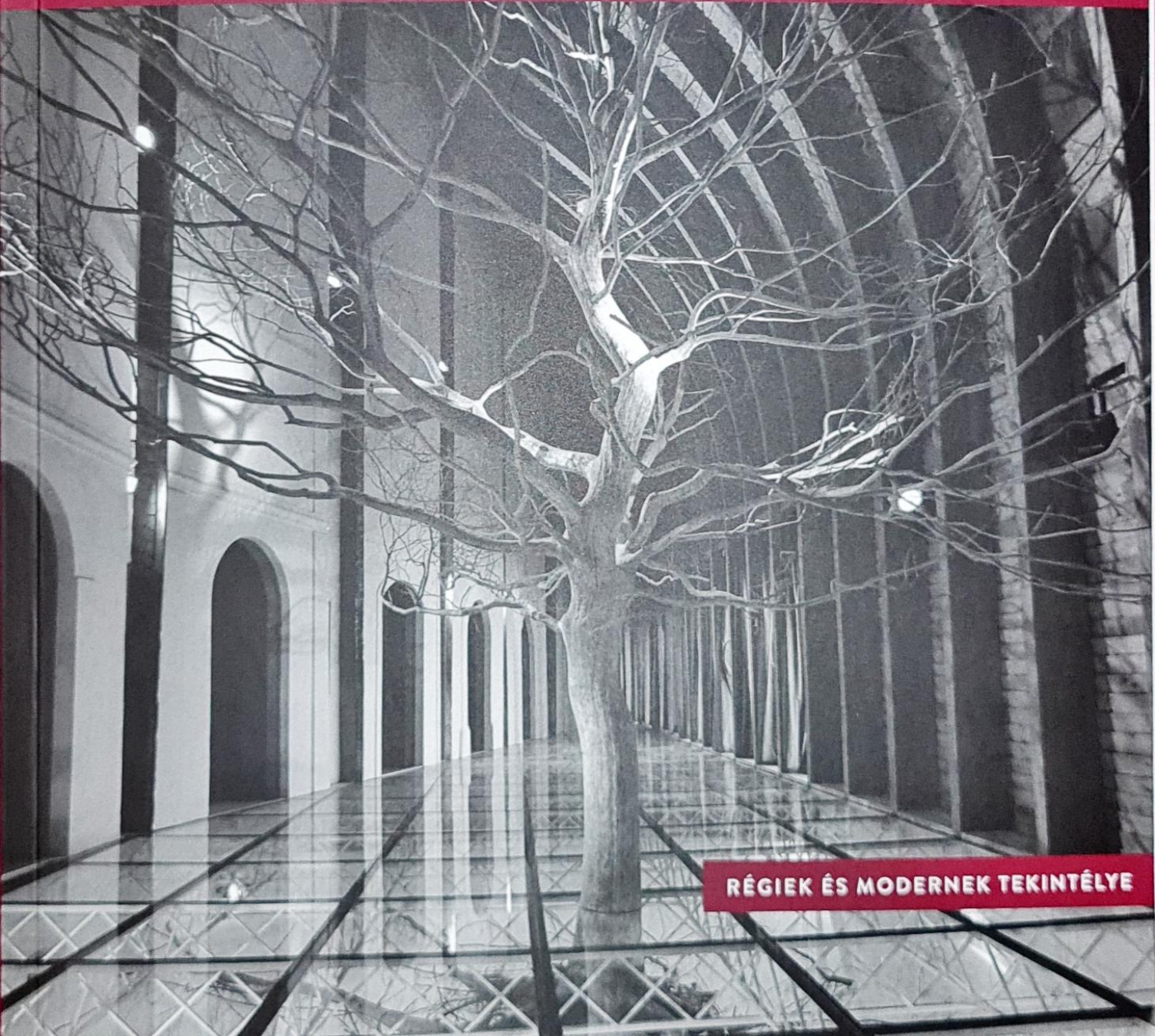
magyar művészet

ma
mű

Varga Csaba
A tekintély

Hidas Zoltán
Az érvényesség hordozói

Szászné Lázár Eszter Csenge
Mindenek szerzője, Isten

RÉGIEK ÉS MODERNEK TEKINTÉLYE

Kurátori gondolatok a *Magyar Himnusz* című Kárpát-medencei keresztény, magyar kortárs alkotóművészeti kiállításról

Nemzeti imánk a magyar nemzeti identitás, a közösségi emlékezet, a hazaszeretet, a hazafiság, a hősiesség, az ön-feláldozás és az összetartozás erejének megtestesülése. Mit üzen 2023-ban a *Magyar Himnusz* a Kárpát-medencei kortárs keresztény magyar alkotók műalkotásain keresztül?

A Józsa Judit Művészeti Alapítvány nemzeti imánk születésének kétszázadik évfordulója tiszteletére *Magyar Himnusz* címmel és tematikával, a fenti gondolatok és eszmék mentén nyílt képző-, nép- és iparművészeti pályázatot hirdetett kizárólag professzionális alkotók számára. Emellett felkértünk a részvételre a Kárpát-medencében

és az anyaországban kiemelkedően alkotó kortárs keresztény magyar művészeket is. Kormányunk nemzetépítő munkájának különösen fontos eleme az egységes nemzetben való gondolkodás, amelyhez elengedhetetlenül szükséges a nemzetrészek sajátos gazdagságának megismerése, hogy teljes képet kaphassunk a magyar kultúráról, hiszen csak ennek ismeretében lehet sikeres a magyar jövő. E sikerességhez az alkotóművészeink nagyban hozzájárulnak, mint ahogy e kiállítás is bizonyítja. Hiánypótló tárlatról van szó, hisz az anyaországban nem szerveztek ilyen témájú, az anyaország határain túl élő művészeket is aktívan bevonó, Kárpát-medencei magyar testvéreinket

A *Magyar Himnusz* című tárlat megnyitó-ünnepsége a budapesti Józsa Judit Galériában 2023. október 8-án
Fotó:
Vogt Gergely

A Magyar Himnusz című tárlat megnyitóján dr. Vitályos Eszter miniszterhelyettes asszony, a kiállítás fővédnöke
Fotó: Vogt Gergely

is magához ölelő, magas színvonalú tárlatot a kétszázadik évforduló alkalmából.

A Józsa Judit Művészeti Alapítvány célja olyan kulturális tevékenység társadalmi tudatossággal és szerepvállalással, amely a magyar örökség, a nemzeti érték- és identitástudat, valamint a hazaszeretet és összetartás erősítését szolgálja. Ezt a célt tűzte ki a 2023. június elején meghirdetett Magyar Himnusz pályázatunk és a beérkezett anyagból megrendezett nagyszabású tárlat is, amelyet Budapesten, a belváros szívében, a Városház utcai Józsa Judit Galériában rendeztünk meg.

Az előzményekről szólva, azért hirdettük meg a Magyar Himnusz pályázatot, mert a Magyar Művészeti Akadémia ösztöndíjasaként a Kárpát-medencei magyarság himnuszait kutatom és dolgozom fel, és a kutatásom rádöbbenett arra, hogy Himnuszunkkal nagyon kevés művésznünk foglalkozott. Nemzeti imánk születésének kétszázadik évfordulója megteremtette az aktualitást is, és így megszólítottam szerte a Kárpát-medencében élő kortárs keresztény, magyar alkotókat, hogy e témában alkossanak, és fogalmazzák meg mai gondolataikat, üzeneteiket. A hívó szó értő fülekre és szívekre talált, mert a Magyar Himnusz ösztönművészeti tárlaton kilencvenhat Kárpát-medencei keresztény kortárs magyar alkotóművész több mint száz alkotását állíthattuk ki Budapesten, az anyaország fővárosában, 2023. október és november hónapban.

Az ünnepélyes megnyitóra Szűz Mária, a Magyarok Nagyasszonya ünnepén, 2023. október 8-án, vasárnap 16 órakor került sor. A kiállítás fővédnöke, dr. Vitályos Eszter parlamenti államtitkár, a Kulturális és Innovációs Minisztérium miniszterhelyettese megnyitóbeszédében nemzeti

imánk történelmének meghatározó, megkapó és felemelő részleteire hívta fel a jelen lévő nagyközönség figyelmét.

„Az 1910-es Erkel-centenáriumra egy emlékkönyv jelent meg, amiben a fiatal újságíró, Gárdonyi Géza interjúja is olvasható, a Himnusz zenéjének születéséről így vallott Erkel Ferenc: »Csend van. Ülök és gondolkodok: hát hogy is kellene ezt a himnuszt megcsinálni? Elém teszem a szöveget. Olvasom. Megint gondolkodok. És amint így elgondolkozom, eszembe jut az én első mestermunkám a szava, aki Pozsonyban tanított. Azt mondta: fiam, mikor valami szent zenét komponálsz, mindig a harangok szava jusson először eszedbe. És ott a szoba csendességében megzendülnek az én fülemben a pozsonyi harangok. Áhítat száll meg. A kezemet a zongorára teszem, és hang hang után olvad. Egy óra sem telik belé, megvan a himnusz.«

És milyen csodálatos lehetett 1844. augusztus 10. napja, amikor először szólalt meg a Himnusz nyilvános népünnepségen: mégpedig az Óbudai Hajógyárban, a Széchenyi nevű gőzös vízrebocsátásánál. A Honderű így számolt be az eseményről: »Szent lelkesedés rezgő át a hallgatóságot, az erősmellű férfi és csengő hangú énekesnők' minden szavára, mely erélyezve az érczhangszerek' teljes harmoniája által, valóságos nemzeti himnusszá magasult.«

1848. március 15-e estéjén Pesten a Nemzeti Színházban Egressy Gábor elszavalta Petőfi Sándor Nemzeti dalát, majd népdalokat énekeltek, s ezután játszották »Erkel zenéje szerint Kölcsey himnuszát, Egressy Béni zenéje szerint Vörösmarty Szózatát«, végül a Rákóczi-induló hangjai kíséretében hagyta el a közönség a színházat.

Bónis Ferenc szavai szerint: »a Himnusz 1867-től, közvetlen funkcióján túlmutatva, történelmi alapdallammá válik, melyet nemegyszer együtt idéznek Egressy Szózat-melódiájával.«

És ahogy a Himnuszunk a magyar népet védte, védi meg, úgy védjük meg mi is a Himnuszunkat. 1949-ben, a nemzeti címer lecserélése után Rákosi Mátyás és Révai József Illyés Gyulával új himnuszszöveget akart íratni, amit Kodály Zoltánnal kívánt megzenésíttetni. Illyés ezt nem vállalta, Kodály pedig ezt mondta: »Minek, jó a régi! Nekünk már van egy igen szép és tisztességes Hymnusunk. Nincs szükség más Hymnusra. Száradjon el a keze annak, aki hozzá mer nyúlni a Hymnushoz!« Rákosiék végül a Himnuszunkat csak a zenéjét játszották, énekelni sokáig nem lehetett, később az állami rendezvényeken és iskolai ünnepségeken a Himnusz többnyire csak a szovjet himnusszal és az Internacionáléval együtt hangozhatott el.”

Dr. Vitályos Eszter miniszterhelyettes asszony arra is emlékeztetett mindenkit, hogy egyes művészek nemrégiben azzal kampányoltak, hogy ideje lecserélni a Magyar

himnuszt, mert „már nem elég korszerű”. Tisztán látszik – mondta –, hogy mindez a Rákosi gondolatkör folytatása, csak látszólag modern ruhába öltöztetve. Továbbá rámutatott arra, hogy különös módon 1848-tól napjainkig a törvényhozás soha nem ismerte el hivatalosan Kölcsey versét a magyar állam himnuszaként. Mindez a rendszer-váltás idején változott meg gyökeresen. Idézte az 1989. október 23-ától hatályos XXXI. törvényt, amely kimondja: „A Magyar Köztársaság himnusza Kölcsey Ferenc *Himnusza* című költeménye Erkel Ferenc zenéjével.” Rámutatott arra is, hogy ez a szöveg került be a 2011. december 31-ig hatályos *Alkotmányba* is: 2012. január 1-én lépett hatályba Magyarország új alaptörvénye, amelynek első, *Nemzeti hitvallás* című része a *Himnusz* első sorával kezdődik: „Isten, áldd meg a magyart!”

A keresztény tárlat megnyitóján a fővédnök különösen fontosnak tartotta *Himnuszunk* vallási-teológiai összefüggéseiről is szót ejteni. Ezzel kapcsolatban azt a tény emelte ki, hogy a *Himnusz* tökéletesen, harmonikusan énekelhető a 130. genfi zsoltár dallamára is.

„A 130. zsoltár énekeskönyvünk hét bűnbánati zsoltára közül a hatodik, amiben a próféta nem magáért, hanem népéért könyörög, hogy az bűnbánatra jusson:

Tehozzád teljes szívből

Kiáltok szüntelen:

E siralmas mélységből

Hallgass meg, Úr Isten!”

Csorba Sándor hihetetlen derülátó és reményteljes értelmezését is kiemelte, aki megállapítja, hogy a *Himnusz* a protestáns újévi köszöntők áldást kérő hagyományát imitálja, és így a megérdemelt kegyelem beköszöntének ígéretét hordozza. Illyés Gyula *Himnuszhoz* való viszonyát idézte: „E vers minden sorát hatéves korunk óta betéve tudjuk. Tudtam, mielőtt értettem, akár a gyónási imádságot, akár a kisorsoló gyermekverseket. Mielőtt erős hevéből egy szikrányit átadott volna, én bizalommal előre szívem minden hevét beleöntöttem. Valahányszor első betűjét kimondtam, villanyos ütést éreztem, tekintetemet rögtön a mennyezetre emeltem, úgy énekeltem, dagadó nyakkal.”

Miniszterhelyettes asszony a pszichológusok és irodalomtudósok megállapítására támaszkodva fontosnak tartotta hangsúlyozni azt is, hogy a *Himnuszhoz* kapcsolódó legfontosabb rituális cselekvés a memorizálás, azaz „belsővé tétel”: „A szöveg ismerete egyfajta kulturális jelzője lesz a közösséghez tartozásnak.” Dávidházi Péter szavait idézte: „belülre került, részünké, mondhatni, vérünké vált, közös eredetet sugallva, az egy történeti közösségbe tartozás sorsdöntő varázsigéiként”.

Zárógondolataiban nemzeti imánk, a „sorsdöntő varázsige” csodálatos erejének érezte azt, hogy a kiállítás-megnyitón oly sokan együtt vagyunk, igazi közösségként

érezzük egymás hitét és gondolatait. Így fogalmazott: „*Himnuszunk* hívó szavára készült el a sok-sok, itt látható alkotás, de úgy is mondhatnám: hitvallás.”

Kurátorként dr. Vitályos Eszter miniszterhelyettes asszony szavait megerősíteni tudom, valóban hitvallás minden kiállított alkotás. Különösen fontos ez napjainkban, amikor azt tapasztaljuk, hogy kifordult a sarkából ez a világ s benne Európa is. Csakhogy mi, magyarok is Európa része vagyunk, sőt a történelmünk során számos alkalommal mi védtük meg a keresztény Európát, vérünket adtuk érte. Az életüket feláldozó hőseink iránt érzett tisztelet is arra készítet minket, hogy akkor is résen legyünk, amikor az elkényelmesedett, a keresztény hitet, erkölcsi rendet és a nemzeti értékeket feladó, pénz uralta világ szellemi, lelki nihilizmusba süllyed. Nekünk, magyaroknak nem ez a sorsunk. Több mint ezeréves ősi kultúránk kötelez. Szent István országfelajánlása kötelez bennünket, Mária országát és Mária népét. Arra kötelez, hogy a trianoni szétszakitottságunk ellenére határtalanul összefogjunk a Magyarok Nagyműve oltalmazó palástja alatt, és megvédjük magunkat, az országot és a nemzetet. A mag, a fény hordozói vagyunk, olyan fény, amely a sötétségbe boruló világban is égni tud. Ez a fény ott van mindannyiunkban, fel kell ébresztenünk, lángra kell lobbantanunk, mert erre a tüzre nagy szüksége van nemzetünknek. Ez a feladata a művészeknek is.

A kortárs művészeknek ugyanis kötelessége reflektálnia valamiképpen a korának történéseire. Mikor lenne aktuális a magyar himnusz mint téma, ha nem most? Mikor reflektáljon a kortárs magyar, keresztény művész a korának történéseire, mikor üzenjen, ha nem most?

A *Magyar Himnusz* című összművészeti kiállításon bemutatott, közel száz művész üzenetéből néhányat szeretnék kiemelni.

Az MMA
Népművészeti
Szakosztály
2022-2025 évi
ösztündjásainak
kirakatkiállítása
a Magyar Himnusz
címműve tárlaton
Fotó:
Vogt Gergely

Molnos Zoltán,
Isten, áldd meg
a magyart!
2023
Fotó:
Gedai Csaba

A kiállítás fókuszpontjában Smidt Róbert, Szógyénben, a Felvidéken élő fafaragóművész keresztbe lényegített *Himnusz*át láthatjuk, amelyet kifejezetten erre a tárlatra faragott. Ő az alkotója a 2010 és 2017 között készült *Himnusz* című, tíz négyzetméteres, hatalmas táblaképnek, amelyet a Magyar Országházban, a Barankovics Irodaház aulájában helyeztek el 2023-ban. A tárlaton látható nagy méretű, kereszt formájú domborművében az Isten és a Szent Korona oltalma alatt álló magyar nemzetre és küzdelmére hívja fel a figyelmet.

Molnos Zoltán, Székelyudvarhelyen élő, erdélyi festőművész olajfestményén, az ő sajátos szürrealista stílus-eszközeivel úgy ragadja meg a *Himnusz*át, hogy a Szent Korona keresztjének felnagyított szárain felmutatja Erkel és Kölcsey portréit, akik felett első szent királyunk, Szent István nyitott vagy éppen csukott szemmel áldását adja nemzetére.

Vinczellér Imre, hírneves festőművészünk Szent István kardja című díjnyertes alkotását küldte el. A kard mögött a sötét háttérből fölsejlik a honfoglalás kori tarsolylemez is, szimbolikusan már ott érezhetjük első szent királyunk elévülhetetlen intelmeit, de magát Szent Istvánt is, aki halála előtt följánlotta országát és népét Szűz Máriának, így lehetünk mi Regnum Marianum, azaz Mária királysága, Mária országa ma is. Benne látjuk a *Magyar Himnusz* történelmi eseményeit, sorsunkat, ezen páratlan események napjainkig hatnak a magyar nemzetre. Ez a megkerülhetetlen alkotás nem véletlenül került a kiállítóterem fő falára.

Ballonyi Pál Margit anyaországi festőművész olajvászonképén a Nagy-Magyarország felsejlő alakzata felett a Teremtő áldó keze szimbolizálta isteni áldás jelenik meg angyalok alakjával.

Xantus Géza, Csíkszeredában élő, erdélyi festőművész *Imánk* című olajfestményén a balsors régen tépte embere összeroskad a teher alatt. Ám az áldást kérő emberi lélek kitör a porhüvelyéből, és miközben Isten felé emelkedik, megtöbbszöröződik. A festőművész úgy vetíti egymásra a síkokat, hogy a mondanivalója megsokszorozódik, miközben az ember a drámai hatású, sötét barnás, zöldes tónusokból bravúros színhasználattal ragyogó narancsszínbe lényegül. Xantus Géza üzenetében a magyar emberek nemcsak könnyörögnek, hanem hálát is adnak, lelkük az égig ér.

Az ettől jobbra látható olajfestmény címe beszédes: „Szánd meg Isten a magyart.” Különösen akkor értjük meg, ha tudjuk, hogy egy kárpátaljai magyar festőművész, Homoki Gábor alkotásáról van szó. Az ő könyörgése ez az Úristenhez, amelyben keresztény jelképek segítségével mutatja be a Teremtő áldásait, illetve haragját is. Homoki Gábor szerint „a *Himnuszunk* üzenete a XXI. század magyarjai számára: engedelmisség az Istennek és ragaszkodás a keresztény értékekhez, mert csakis így reményked-

Smidt Róbert,
Magyar Himnusz -
felajánlás és ima,
2023
Fotó:
Gedai Csaba

hetünk Isten áldásaiban. Ez lehet megmaradásunk záloga!” E szavakat egy olyan kárpátaljai magyar festőművész üzeni, aki azért nem lehetett jelen a megnyitónépszerűen, és nem láthatja a kiállítást sem, mert a háború a kárpátaljai magyar testvéreinket is sújtja, és ő hadköteles férfiként nem hagyhatja el az országot. Imádkozunk kárpátaljai magyar testvéreinkért és a békéért!

Ugyancsak kárpátaljai művész íf. Hidi Endre szobrászművész, aki szerencsésebb helyzetben van, itt lehet az anyaországban. Erre a kiállításra *Oltalom* címmel faragott szobrában a kis tulipános bronz életfa a magyarság szimbóluma, amelyet egy hatalmas angyal szárnyaival oltalmaz, mert Hidi Endre szerint ilyen arkangyalokra van ma szükség.

Duncsák Attila Felvidéken, Kassán élő festőművész *Ungvári requiem* című alkotása azt a balsorsot fogalmazza meg, amely már akkor is régen tépett, amikor Duncsák Attila Ungváron megszületett. Ez a mű 1978-ban készült,

drámai az az üzenet, amit ma is hordoz, mert sajnos még mindig aktuális: az anyaországtól elszakított, kisebbségbe szorult kárpátaljai magyarság helyzetének üzenetét hordozza – most a nehéz háborús helyzetben még inkább.

Kopócs Tibor felvidéki festőművész *Psalmus* című festményén ifj. Hidi Endre szobrászművész angyalához hasonlóan megnő az angyal, az égi szféra hangsúlyos, amely felé égre emelt tekintettel és karokkal fohászkodik az ember. Mikóczy Dénes festő, ugyancsak Felvidékről, úgy tiszteleg Erkel és Kölcsey előtt, hogy Ég és Föld között lebegteti, a magba formálja a nemzeti imát.

Nemcsics Ákos festő- és képzőművész, sokoldalú művészegyeniség *Összetartozunk* című alkotása modern megoldás, amelyben a Szent Korona áldása alatt lévő magyar földet, a kis fa manökenek megjelenítette magyar emberek összekapaszkodását rácsok, azaz drótháló akadályozza. A Nagy-Magyarország feldaraboltsága, azaz a részekre osztott kerek egész egyszerű és nagyszerű műalkotásba lényegül. Technikai megoldása építészeti ismeretekről tanúskodik, és egyszerűségében is túlmutat a kisplasztikai kereteken, monumentális emlékmű magasságába emeli a trianoni traumát.

A *Balsors, akit régen tép* című tusrajzon Simon András grafikusművészünk a technikájának megfelelően egyetlen vonallal rajzolta meg a drótkerítéssel megjelenített anya-

ország körvonalát, benne a térdre boruló, békéért fohászoló embert. Az emberi lélek feltámad, és kezének meghosszabbítása a békegalamb. Fönt az áldó kéz, Isten keze.

Gyurkovics Hunor délvidéki grafikusművész pasztellképe egy vérzivataros kompozíció: vörös háttér előtt harcoltak a pozsonyi csatában, a háttérben többretegű életfa, ott sorakoznak a hét törzset megjelenítő sziluettek, a lelkék egyik oldalon siránkoznak, a másikon imádkoznak, de a remény itt is érezhetően sugárzik, főként az életfa zöldjéből és fent a ragyogó misztikus napsárgából.

Tuzson-Berczeli Péter festőművész, az MMA köztestületi tagja egyedülálló, sajátos technikájú olajfestményén megjelenik a vérzivataros történelmünk, ugyanakkor mégis reménykeltő alkotás, magyar szimbólumok mutatják a reményt az egymásra festett síkokban. Felette Molnár János jász festőművész az *Isten, áldd meg a magyart jókedvvel, bőséggel* című kompozíciója. Két csodaszarvas tartja a szűrhimzésre emlékeztető tulipános, angyalos magyar címert, a szarvasok agancsa közt a Nap és a Hold, a férfi és a nő szimbólumai számomra azt mutatják, hogy normálisak maradtunk. Mindezt a festményen körbeöleli az örökzöld babérkoszorú.

A textilművészek közül is kiemelek néhány alkotót. Orient Enikő textilművész egyméteres átmérőjű, *Égvűrűnk himnusza* című művében megidézi a magyar történelmet és Boldogasszonyunkat.

Keresztes Zsuzsa rongyképezés maradék anyagokból, valóban rongyokból építi fel a *Himnuszt*. Hajó formájú sírokból temetőt épít, Kölcsey emlékműve is felsejlik a képén, szinte rekviem ez a mű is.

Láng-Miticzky Katalin képző- és textilművész 120x240 centiméteres *Evangélium* című gobelinje vegyes technikával, gyapjú-, arany-, ezüstszállal szőtt alkotás, amely lentről sötét színekből, középtűt a vörös árnyalataiból az ég felé haladva építkezik a fenti finom pasztellszínekhez, amelyben felsejlik a korpusz, Jézus teste. Ahogy az *Evangélium* is hirdeti, eljött közénk, hogy megváltson, és mindig is velünk maradjon.

Mellette az erdélyi Vass Mária Magdolna textilművész *Magyar Himnusz minden időben* című, ugyancsak szöttek alkotása, benne nagymamájának piros-fehér-zöld törölközője, rajta a székely kapu, két oldalán a búzakalászkok az égig érnek, hisz a tenyerükbe vett búzaszemekben még nem is oly régen a parasztemberek Jézust látták. Fönt pedig az az áttetsző, éteri réteg már a mennyei világot mutatja úgy, hogy az egész kompozíciót a művész egy életfába formázza.

A textilművészek változatos anyagával szembesülhetünk, mint láthatjuk. Landgráf Katalin textilművész, az MMA akadémikusa rendhagyó alkotása egy több mint négy méter hosszú gyöngyszalag, amelyen a magyarság régi himnuszainak sorai a fehér alaplóból égi kék színben

Xantus Géza,
Imókné,
2023
Fotó:
Gedai Csaba

ragyognak fel: „Boldogasszony Anyánk! Régi nagy Pátrónánk! Nagy ínségben lévén, így szólít meg hazánk: Magyarországról, édes hazánkról, ne felejtkezzél el szegény magyarokról!”

A keramikusművészek közül kiemelem Petrás Mária *Babba Máriáját*, amely Napba öltözött, és aranyban égő kisugárzással, imára kulcsolt kézzel imádkozik. Kósa Klára keramikusművész, a reneszánsz kerámia újjálesztője, a Népművészet Mestere, a Magyar Művészeti Akadémia akadémikusa egyedülálló stílusú, csipkeszerű, áttört mázas kerámia domborműbe mintázza a „Minden magyarok himnusát”. E műben a trianoni gyászt megidéző drámai, fekete keretben a hit, remény és szeretet színes virágai Nagy-Magyarországot formázzák. E virágok minket, magyarokat idéznek meg, hogy ha mindahányan jó magyar hazafiak összekapaszkodunk, akkor a reménység és a szeretet virágaiba tudjuk borítani a nemzetet, úgyhogy már nincsenek is határok. A saját Nagy-Magyarország kompozícióban magam is megmintáztam a testvéri szeretet határokat átívelő virágait, de ott mégiscsak aranszínű virágokból font, ám létező határ van. Kósa Kláránál ez megszünt, édenkertté változik a Kárpát-medence.

Édesapám, Józsa János korondi fazekasmester, a Népművészet Mestere majolika díszítésként az összetett magyar címet festette meg, amelyben két angyal tartja a kettős keresztet, árpádsávost, összetett címet a Szent Koronával. Fölül az „Isten, áldd meg a magyart”, alul a *Szózat* sora: „Hazádnak rendületlenül / Légy híve, oh magyar.” És ennek kiegészítéseképpen bátyám, ifj. Józsa János – aki édesapámat követi a fazekasságban – egy gyönyörű, nagy padlóvázát készített *A Boldog élet forrása: Isten, Haza, Csallád* címmel és a reménység zöldjével – piros-fehér-zöld búzakalászkok nőnek ki e vázából.

A keramikusművészek közül kiemelem még a délvidéki Nemes Fekete Edit keramikusművészt *Áldd meg!* című alkotását, amely egyszerűségében nagyszerű. A hármas

halom felett kék köpenyes Mária templommá lényegülve űrzi és védi országát és népét.

M. Kiss Katalin kerámia-tervező művész öt darabból álló, samottos agyagból készült, mázas kerámia reliefszerű címé a *Himnuszunk* első két sora: „Isten, áldd meg a magyart / Jó kedvvel, bőséggel!”. Ez az alkotás összetett üzenettel bír: megidézi a magyar paraszt tiszta szobáját, az adott szó becsületét, ugyanakkor felidézi bennünk a Gödöllői Művésztelep szecessziós alkotásait és annak kiváló alkotóit...

Kovács László fazekasmester, az MMA akadémikusa díszítésként együtt tanítványának, Sánta Mártonnak a magyar címeres dísztányérja is kiállításra került.

A galéria középső nagy kirakatában egy igazán különleges alkotást mutathattunk be Kisgyőr polgármesterének, Kékedi László faragó népi iparművésznek, az MMA akadémikusának köszönhetően. Ez a műalkotás Kisgyőr település tiszteletére a *Tűz kell nekem* című performansz keretében készült, és a kisgyőri Szent Korona-kilátót jeleníti meg. Kisgyőr településen százötven faragott szobor van, köztük a 90×50 centiméteres nagyságban, látványégetésben világra jött redukciós égetésű kerámia: mintha egy kör alakú bazilika volna, emelete a Koronátető, rajta a kereszttel. Csoda az is, hogy mindez hat fazekasmester összefogásából született közös alkotás: Albert Attila (Magyarszombatfa), Bánföldi Ferenc (Tiszakécske), Czibor Imre (Alsópáhok), Káldi Károly (Rábatotony), Kovács József (Budapest), Mácsai László (Dör).

A zománcművészek közül Stekly Zsuzsánál emelem ki, akinek a visszafogott, finom, arany- és fehér színekben ragyogó zománcképen a magyar család mesebeli megfogalmazása égi magasságokba repül.

Székely Csilla bútorfestő, népi-iparművész különlegesen megfogalmazott fa táblaképein nemzeti imánk nyolc szakaszát jeleníti meg, a Kárpát-medencében lévő, nyolc különböző, festett kazettás mennyezetű templom motívum-

Homoki Gábor,
„Szánd meg
Isten a magyart”
2023
Fotó:
Gedai Csaba
fotóművész

M. Kiss Katalin,
A Magyar
Himnusz,
2017
Fotó:
Gedai Csaba

rendszerével keretozve azokat. Kimagasló színvonalú művei a magyar örökségünket dicsőítik.

Pánczél Attila bőrműves, a Népművészet Mestere különleges bőrplasztikája *Általad nyert szép hazát...* címmel egyedülálló, a bőr megmunkálásának csúcsa, igazi mestermunka, amelyen a magyar koronázási palást motívumait ismerhetjük fel. Az anyaghasználat varázslatosan szolgálja, és kimagasló műalkotássá emeli a mondanivalót.

Szelényi Károlyt, az egész Kárpát-medencében híres fotóművészt, aki sorozatából, a Szent István-i hagyatékból, a gyönyörűsége koronázási palástrol küldte be képét. A fotótechnikának köszönhető, hogy sokan azt mondják, az ő palástján jobban látni Jézust, az angyalokat, vértanúkat és szenteket, illetve magát a királyi családot – Szent Istvánt, Boldog Gizellát és fiúkat, Szent Imre herceget – mint az eredeti, sok viszontagság után a magyar nemzethez visszakérült paláston. Az is isteni csoda, hogy ez az 1031-ben, Szent István korában készült relikvia, művészettörténetünk kiemelkedően fontos kincse máig megmaradhatott nemzetünknek.

A szobrászművészek közül kiemelem Raffay Dávid bronz kisplasztikáját, a szkíta csodaszarvast, aki szarvai közt Boldogasszonyunkat mutatja fel. Rieger Tibor Kosuth-díjas szobrászművész szülőfalujának adományozott, a felvidéki Királyfiakarcsán felállított köztéri *Magyarok Nagyasszonya* bronzszobor kis méretű változatát hozta el e tárlatra.

A magyar divattervezők tíz helyről küldték be a *Himnusz*hoz méltó ünnepi öltözékeket, amelyeket a Józsa Judit Galéria emeletén, a Magyar Nagyasszonyok termében állítottunk ki. Megemlítem Pásztor Anna *Kezdet és vég* című fekete anyagra festett ruhakompozícióját, a tulipános motívum itt a szeretetben reménykedő életet és a feltámadásban hívőt jelképezi. Németh Hajnal Auróra iparművész a régből áthozott matyó viseletén, a derekból lelógó szalagokra írta a *Himnusz* szövegét. Szóval minden művész a saját technikájával lehet honvédője ennek a hazának. Hampel Katalin a fekete bársonyfelületen, aranyzinórozással díszítve teszi a *Himnusz*hoz méltóvá ünnepi öltözékét. Hrivnák Tünde, Kolyvek Antónia, Takács Zsuzsanna, Tankó Judit, Hideg Orsolya, Molnár-Madarász Melinda, Borz Judit és Katrics Krisztina művei is kiállításra kerültek.

Kós Károly szavaival tudom a kiállításban szereplő divattervezőket, de valamennyi művésznünket is köszönteni és értékelni: „Amit mi csinálunk itt és ma, az nem feleket és egyház, de a vallás maga; amit mi építünk, az nem világnézet, nem pártpolitika és nem üzlet, de hit és kétségbeesett reménység; amit mi élünk, az nem multság, nem sport, de mártírium, amiben mi bízunk, az nem a rombolás, nem a tagadás, nem a halál, de a feltámadás...”

A hagyományok tisztelése, megőrzése, feldolgozása, a népművészeti örökség tovább élteése maga a feltámadás.

Ehhez járulnak hozzá a magyar divattervezők, viseletkészítők, valamint mindazon művészek, akik a népművészet tiszta forrásából merítve a magyar nemzeti művészetet gazdagítják.

Minden alkotót és alkotást lehetetlen bemutatni, ám szeretném felhívni a figyelmet még a *Magyar Himnusz*-tárlatban a Magyar Művészeti Akadémia 2022–2025 évi ösztöndíjas társaimra, akiket meghívtam e kiállításra. Műveiket a Galéria egyik kirakatában állítottam ki. Ők a reményteljes ifjú tehetségek. A *Lehullott a Jézus vére a Szent keresztje tövére* című dobozképünkben Jókainé Gombos Beatrix népi iparművész festett gyönyörű himes tojásait, Antal Imola vászonból szőtt ember motívumos fátyolkendőjét és felettük Juhász Péter töviskoszorúját láthatjuk. E mellett a dobozkép mellett, a Népművészet Mestere, Kamocsai Judit színes, virágos kerparuhájára csodálkozhatunk rá. Alatta Cseke-Marosi Eszter művészetpedagóg-

Rieger Tibor,
Magyarok
Nagyasszonya,
a királyfiakarcsai
köztéri szobor
terve,
2017
Fotó:
Gedai Csaba

gus ünnepköreinket bemutató mesejelenetei, ezt ő maga tanítja is gyermekeknek, tanítóknak, külön pedagógiai módszert dolgozott ki erre, nagyszerű munkát végez. Seregély Mirtill mézesbabos mézeskalácsokba sütötte hitét, régi formákat gyűjt a Kárpát-medencében, elképesztő, mit tesz e téren kultúránk megőrzéséért. Fehér Vilmos Lajos az *Istenért és hazáért* című kompozíciója egy egyedülálló, spanyolozott kobaktök „pertu” készlet. Madár Helga fazekas díszes, rátét motívumokkal ékes miskakancsóján a kígyó az újjászületés szimbóluma. Egyébként a miskakancsó, azaz az emberalakos edény kezdetben szertartási edény volt, amellyel a földnek, az égnek – a Teremtőnek áldoztak, csak mára alakult át póriasabb, boröntő edénnyé. És itt van három valódi kampós pásztorbot is, amelyek Pós Krisztián munkái. Ő gazdálkodik, rendkívüli tehetség, aki egy egyszerű biciskával egy botnyi felületre „lélektükröként” a teljes addigi életét ráfaragta, a születéstől a halálig, ott van a juhász háza, egy egész juhnyáj, udvarlás, házasság, boldog család és gyermekáldás... Itt tekinthetők meg Kovács Levente ötvös, aranyműves pitykegombjai is, amelyek antikolt ezüstből, aranyozással készültek, és az angyalos magyar címet jelenítik meg. A saját alkotásom is itt látható, egy fénylő bronzmázás kerek dombormű, amelyen az Atyaisten áldó ölelésében, a kereszt szívében, a hajdani Nagy-Magyarországban a ma is élő magyarságot megjelenítő címerben, az „Isten, áldd meg a magyart!” felirattal a magyar nemzet kerül a középpontba.

A kiállításra került kiemelkedő alkotások bemutatása után Márton Áron Erdély mártír sorsú, nagyra becsült és szeretett püspökének, püspökké szentelési évfordulójának előestéjén elhangzott szavait idézem: „Nekünk szerepünk van ebben a világban. Nem is szerepünk, hanem hivatásunk. Viharnak kitett aprócska lángok vagyunk, hitünkkel mégis a szeretet melegét őrizzük. Halvány hóvirágok vagyunk, de a téli faggal küzdve mégis a tavaszt jelezzük. Arra vagyunk hivatva, hogy hitünkkel visszahozzuk Istent a hitetlen világba.”

Meggyőződésem, hogy erre csakis úgy vagyunk hivatva, hogy ragaszkodunk magyar örökségünkhöz, hagyományainkhoz, keresztény értékrendünkhöz, kultúránkhöz, nemzeti értékeinkhez.

Meggyőződésem, hogy korunk európai történéseinek ismeretében, a *Magyar Himnusz* című összművészeti kiállításra felkért, és azon résztvevő valamennyi Kárpát-medencei kortárs keresztény magyar alkotó üzenete műalkotásaikon keresztül nemzeti megtartó erőt képvisel.

E tárlat fókuszba állítja a nemzeti művészet kiemelt fontosságát, bemutatja annak magas színvonalát, és példát mutat az összefogásról, a keresztény szellemiségről, a magyar lélekről. A Kárpát-medencében – Erdélyben, Partiumban, Délvidéken, Felvidéken, Kárpátalján és itt, az anyaországban is szimbolikus jelentőségű a *Magyar himnusz* témájában megszületett alkotások sora. A magyar művészek nemzetüket és önmagukat erősítik meg nemzeti elkötelezettségükben. Lelki útjelzőket állítanak, hogy azok a hit, remény és szeretet erényében tovább élő, összetartó, ősei örökségét megbecsülő, keresztény magyarok soha el nem pusztuló életfájává nemesüljenek. Mária országában Mária népe ma is őrzi örökségét, őrzi a keresztény magyar kultúrát, őrzi, imádkozza és vallja a *Himnusz* minden szavát.

Szívből remélem, hogy a különböző műfajú, keresztény szellemiségű, kortárs magyar művészeti alkotások üzenete e témában, a széles magyar nagyközönség segítségével eljuthat szerte a Kárpát-medencei magyar testvéreinkhez, sőt a diaszpóra magyarságához is, hozzájárulva az összetartozásunk örömehez.

Örömmel osztom meg, hogy a Józsa Judit Galéria *Magyar Himnusz* című kiállítása (kilencvenhat művész, száz alkotás) 2023. november 30-án, kimagasló látogatottsággal és nagy sikerrel zárult a Józsa Judit Galériában. A tárlat sikerére való tekintettel a további bemutatókhoz is adódtak: 2024. január 20. és február 24. között Székesfehérváron a Szent István Hitoktatási és Művelődési Ház fogadta be és állította ki a Szent Korona kiállítóteremben. A január 20-i megnyitónapszéken excellenciás Spányi Antal püspök úr mondott köszöntőt. A kiállítás háziasszonya: Jakubek Ágnes igazgató asszony volt. A kiállítás kurátoraként magam nyitottam meg a tárlatot. 2024. március 15. és május 27. között Szegeden, a Dóm altemplomában, a Látogatóközpontban állítják majd ki. Folyamatban van további helyszíneken, például Győrben is a bemutatkozás lehetőségének szervezése. A megnyitónapszéken, a kiállítás megtekintésére szeretettel várunk mindenkit!

A *Magyar Himnusz* című tárlatunk valamennyi kiállító művésze lélekelő alkotásokat hozott létre, mert a hit, remény és szeretet erényében mindannyian bővelkednek, és ezt alkotásaikban teljesítik ki. Valamennyien keresztény hitében erősítik meg a magyar társadalmat, mert ők érzik és tudják, hogy erre nagy szükség van. Köszönet és hála érte!